

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 21637/2022
05.07.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Јелена Михајловић Живковић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., кога заступа Милош Савић, адвокат из ..., ради поништаја завештања, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж2 2619/21 од 10.05.2022. године, у седници одржаној 05.07.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж2 2619/21 од 10.05.2022. године и предмет враћа истом суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П 2744/19 од 11.05.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца против туженог, којим је тражио да се утврди да је писмено завештање пред сведоцима које је сачинила пок. ВВ из ... дана 23.09.2011. године а које је проглашено на рочишту 03.04.2015. године у оставинском поступку пред Основним судом у Нишу под Ов 5683/14 рушљиво, јер није сачињено у облику и под условима одређеним законом и да ће се заоставштина пок. ВВ из ... умрле дана ...2012. године у ... расправити по закону. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца против туженог којим је тражио да се утврди да је писмено завештање пред сведоцима које је сачинила пок. ВВ из ... дана 23.09.2011. године а које је проглашено на рочишту од 03.04.2015. године у оставинском поступку пред Основним судом у Нишу под Ов 5683/14 ништаво, јер је фалсификовано. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом на име парничних трошкова исплати износ од 114.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж2 2619/21 од 10.05.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Нишу П 2744/19 од 11.05.2021. године усвојен тужбени захтев тужиоца према туженом и поништено писмено завештање пред сведоцима које је сачинила пок. ВВ из ... дана 23.09.2011. године а које је проглашено на рочишту 03.04.2015. године у оставинском поступку пред Основним судом у Нишу под О 5683/14 што је тужени дужан да призна. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 139.000,00 динара у року од 15 дана од дана пријема пресуде.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, ревизију је благовремено изјавио тужени због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20) у вези члана 403. став 2. тачка 2. ЗПП и члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“, број 10/23) и утврдио да је ревизија туженог основана.

Према утврђеном чињеничном стању, парничне странке су рођена браћа. Пок. ВВ из ... њихова мајка, је преминула дана ...2012. године. Решењем Основног суда у Нишу Ов 5683/14 од 03.04.2015. године тужилац је упућен на парницу против туженог ради доказивања да је ништаво завештање пред сведоцима које је 23.09.2011. године сада пок. ВВ сачинила, а које је овим оставинским поступком проглашено на рочишту дана 03.04.2015. године. Завештање је сачињено дана 23.09.2011. године пред сведоцима ГГ и ДД. У њему је наведено да ВВ у замаклим старим годинама да јој помоћ и негу пружа син ББ, те да сину ББ оставља део своје непокретне имовине и целокупну покретну имовину назначену у завештању. У завештању је наведено да ВВ потписује завештање у присуству сведока ГГ и ДД. ВВ је била писмена завршила је четири разреда основне школе. Вештачењем од стране вештака графосковске струке Манета Наранџића из ... утврђено је да је потпис на предметном завештању аутентичан потпис сада пок. ВВ.

При овако утврђеном чињеничном стању првостепени суд је закључио да је у завештању изражена последња воља и жеља сада пок. ВВ и да исто није фалсификовано па је применом чл. 85, 155, 164. и 170. Закона о наслеђивању ставом првим изреке одбио тужбени захтев тужиоца, а ставом другим изреке и евентуални тужбени захтев.

Одлучујући о жалби Апелациони суд није прихватио овакво правно становиште првостепеног суда налазећи да је првостепени суд из чињеница које је утврдио извео неправилан закључак на коме је засновао своју одлуку услед чега је материјално право погрешно применио па је преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев тужиоца и утврдио да је назначено завештање ништаво. При томе, другостепени суд полази од тумачења одредбе члана 85. став 1. Закона о наслеђивању и имајући у виду утврђено чињенично стање закључује да је за пуноважност завештања пред сведоцима неопходно да је оставилац завештање прочитао да га је својеручно потписао а да се улога тестаменталних сведока састоји у потврђивању само две околности: прве, да је завешталац признао завештање за своје и друге, да се одмах иза тога на завештању својеручно потписао. Ово из разлога што је завештање строго формалан акт и предвиђено је да та форма односно облик мора бити поштована без одступања како би се осигурала слобода воље, озбиљност и поузданост изјаве воље, као и правна сигурност. С обзиром да на завештању није унета изјава пок. ВВ да је већ сачињено завештање прочитала пред сведоцима завештања као ни њена изјава да је то њена последња воља то је Апелациони суд закључио да предметно завештање није сачињено у облику и под условом утврђеним законом тако да недостатак форме не пружа довољне гаранције за обезбеђење аутентичности последње воље завештаоца услед чега је завештање рушљиво и не може производити правно дејство у смислу члана 168. Закона о наслеђивању. У прилог те чињенице другостепени суд наводи да сведок ГГ није могао да се изјасни са сигурношћу да ли је оставила ВВ прочитала завештање и да ли је била упозната са садржином истог те да потписује завештање као своју последњу вољу већ исти сведок наводи да је покојна ВВ вероватно прочитала завештање.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је пошао од једног погрешног – ширег тумачења одредбе члана 85. Закона о наслеђивању, што је за последицу имало и непотпуно утврђено чињенично стање а што је исходovalo и доношење неправилне одлуке.

Наиме, другостепени суд погрешно закључује да је за пуноважност завештања пред сведоцима неопходно да на завештање буде унета изјава завештаоца да је прочитано завештање од истог као и да постоји изјава да је то последња воља завештаоца и да то представља услов у погледу пуноважности форме завештања што ако исто није испуњено онда завештање не производи правно дејство. Према одредби члана 85. ЗОН прописано је да завешталац који зна да чита и пише може завештање сачинити тако што ће пред два сведока изјавити да је већ сачињено писмено прочитао, да је то његова последња воља и потом се на писмено својеручно потписати. Сведоци се истовремено потписују на самом завештању. У овом случају везано за пуноважност назначеног завештања испуњена су два услова. Покојна ВВ је била писмена. На завештању стоји њен потпис, што је утврђено и путем вештачења. Није неопходно да се на завештању назначи да је завешталац писмено прочитао већ се то утврђује на основу чињеница у току поступка и околности садржине изјаве да је то последња воља завештаоца. Ако између странака није спорно или је то у току поступка утврђено на други начин да је завешталац изјавио да је то његова последња изјава и да је завештање прочитано, уколико постоји потпис завештаоца, онда такво завештање производи правно дејство. Међутим, у конкретном случају чињенице да ли је покојна ВВ прочитала тестамент (завештање) те да ли је изјавила да је то њена последња воља, нису детаљно утврђене. Од правилног утврђења ових чињеница, зависи да ли је завештање пуноважно или не а не од чињенице да ли је изјава покојне ВВ унета у завештање (да је завештање прочитала) као и изјава да је то њена последња воља, ако је иста потписала завештање.

У поновном поступку, другостепени суд ће утврдити управо ове чињенице, које нису децидно утврђене и након правилног и потпуног утврђења тих чињеница тј. да ли је покојна ВВ прочитала завештање и да ли је изјавила да је то њена последња изјава воље и уз оцену осталих изведених доказа, донеће закониту одлуку.

Имајући у виду напред изнето, Врховни суд је на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић